

Excursie IJsselvallei Nederland: compacte samenvatting

De excursie door de IJsselvallei liet zien hoe een rivierenlandschap kan uitgroeien tot een laboratorium voor de toekomst van landbouw, waterbeheer en klimaatadaptatie. Het gebied is tegelijk oerlandschap, landbouwregio, recreatiezone én proeftuin voor innovatieve verdienmodellen. Wat deze tweedaagse zo bijzonder maakte, is dat je voortdurend voelt hoe boeren, terreinbeheerders, waterschappen en burgers samen een nieuw verhaal schrijven – soms zoekend, soms botsend, maar altijd vooruit.

1. De IJsselvallei: waar natuur, landbouw en cultuur één systeem vormen

De vallei toont hoe ooibossen, nevengeulen, bloemrijke graslanden en slagenlandschappen elkaar versterken. Het is een regio waar boeren steeds meer evolueren naar kringlooplandbouw, gedragen door lange pachtcontracten, ecosysteemvergoedingen en een sterke gebiedsorganisatie.

*“Soms moet je gewoon de ruimte zoeken waar die ligt en dan het lef hebben om actie te ondernemen.”
(Judith Snepvangers)*

2. Stichting Ijssellandschap: een gebiedspartner met lef

De stichting werkt als grondenbank, innovator en verbinder. Ze verleiden boeren met pachtkortingen, experimenteerbudgetten en langjarige zekerheid (tot 165 jaar!). Het resultaat: buffels met GPS-halsbanden, kruidenrijke graslanden, nieuwe verdienmodellen én een landbouw die meebeweegt met het water.

3. De Hoogwatergeul Veessen–Wapenveld: waterveiligheid als landschapsmaker

Eén van de meest indrukwekkende projecten van *Ruimte voor de Rivier*: een 8 km lange geul die tot 45% van het IJsselwater kan afvoeren en waterstanden tot 71 cm verlaagt. Het project toont hoe techniek, participatie, natuur en landbouw samen kunnen gaan – inclusief theater, luisterwandelingen en zorgvuldige compensatie.

4. Boeren in transitie: van buffels tot stikstof

Boeren zoals Olivier en de familie Lugtenbelt illustreren de realiteit:

- klimaatdruk (verdroging, frequente overstromingen),
- recreatiedruk,
- stikstofwetgeving,
- zoektocht naar nieuwe inkomsten (graslandbeheer, streekproducten, toerisme). Hun verhalen maken het uitgebreid rapport bijzonder menselijk en herkenbaar.

5. Klimaatboerderij Pro Habitus: een puzzel die bijna klopt

Hier wordt de landbouw van de toekomst tastbaar: samenboeren, agroforestry, rabattenbossen, waterbatterijen, oeverbufferstroken en waterzuiverende rietvelden. De boerderij toont hoe bodem, water, ecologie, klimaat en landbouw één systeem vormen – en hoe innovatie soms gewoon begint met een goed gesprek en een boer die durft.

6. Gebiedscoöperatie Zuidelijke IJsselvallei: boeren die het heft in eigen handen nemen

De Brummenauer en de coöperatie tonen hoe boeren zelf een positieve, creatieve toekomststrategie bouwen: bokashi, kalverliefde, schimmelrijke bodems, biobased teelten, wintervoedselakkers en veel meer.

“Wij spreken van gif hier... want gewasbescherming is een misplaatste term en het verbergt wat het in feite is.”

7. Biobased bouwen: landbouw als grondstof voor de circulaire economie

De teelt van vlas, hennep en miscanthus opent nieuwe ketens voor textiel, isolatie, bouwmaterialen en zelfs fyto-remediatie. Het is landbouw die tegelijk koolstof vastlegt, bodem verbetert en nieuwe markten creëert.

8. De onderstroom: drinkbare rivieren als kompas

Het inspirerende gedachtegoed van Drinkable Rivers vormt de rode draad: een landschap waarin waterkwaliteit, biodiversiteit, landbouw en menselijk welzijn elkaar versterken.

Waarom dit rapport de moeite is om volledig te lezen

Omdat het geen klassiek excursieverslag is. Het is een blik in de toekomst van het IJssellandschap, verteld via concrete voorbeelden, eerlijke boerenverhalen, scherpe inzichten en inspirerende innovaties. Je leest hoe de puzzelstukken – waterveiligheid, landbouw, bodem, ecologie, klimaat, recreatie – in de IJsselvallei stilaan al in elkaar beginnen te vallen.

En je voelt al aan: dit zou wel mogelijks precies de soort integrale aanpak kunnen zijn waar Vlaanderen nu naar zoekt en de brug die we kunnen bouwen ...

Presentaties en meer info

Meer info over de excursie kan worden opgevraagd bij Fien Goovaerts of Thomas Alderweireldt. Ook presentaties van de IJssel partners werden gedeeld.